

Rwanda

Občanská válka a genocida

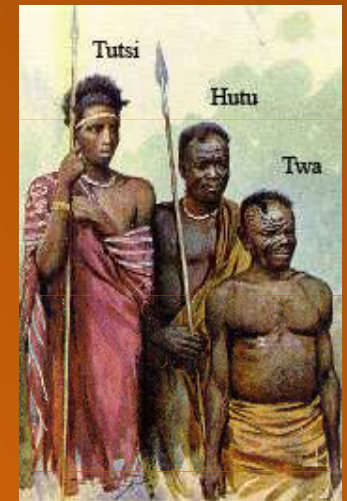
Kristýna Lysáková, Lenka Patočková,
Dana Strnadová, Andrea Vlčková

Charakteristika území

- **1962** samostatnost (kolonie Německa a Belgie)
- prezidentská republika
- rozloha: **26 338 km²**,obyv: **10 186 063 (343 ob./km²)**
- etnické složení: **Hutuové (84%), Tutsiové (15%)** a Twa-Pygmejové
- střední délka života: **49,76 let**
- problém AIDS/HIV: nakaženo **11%** obyvatel

Ekonomická charakteristika

- Zemědělství

- 40% HDP, 90% obyv., hlavně samoživitelé
- potřeby pokryje ze 4/5, závislost na zahraniční pomoci
- vývoz: čaj, káva

- Průmysl

- 10% HDP, 3% obyv., zpracování zem. produkce

- Stavebnictví

- vysoké přírůstky, hlavně v Kigali

- Mezinárodní organizace

- OSN, WTO, MMF, Světová banka

Příčiny konfliktu I

- **Období do konce 19. století**
 - vznik státu na konci 13 st. – pastevecké kmeny Tutsiů x 16. – 17. st.
 - napětí: postavení Tutsiů jako feudálů, hustota zalidnění – nedostatek půdy
- **Období kolonizace a světových válek**
 - od 1898 území okupují Němci, během 1SV obsazena Belgií
 - rozdělování obyvatel podle ras
 - Tutsiové získali řadu výsad – narušena harmonie soužití

Příčiny konfliktu II

- **Dekolonizace**

- po 2SV – rozvoj pěstování exportních plodin – do popředí bohatí rolníci kmene Hutu
- oslabení moci Tutsiů -odpor x kolonial. režimu
- **1957** první mocenský manifest Hutu – napadal mocenský monopol feudálních Tutsiů
- * politických stran
 - Hutuové – demokratizace, afrikanizace správy
 - Tutsiové – zrušení belgické správy
- **konflikt**: Belgie na straně Hutu – likvidace feudálního režimu Tutsiů (20 – 100 tisíc mrtvých Tutsiů)

Klíčové události

- **1973** – vojenský převrat ve Rwandě
 - generál **Juvenál Habyarimana** (Hutu)
 - ztráta demokracie → strana **Národní revoluční hnutí pro rozvoj (MRND)**
- **1986** – tutsijští uprchlíci v Ugandě → **Rwandská vlastenecká fronta (RPF)**
 - Paul Kagame

Občanská válka

- říjen 1990 – invaze RPF do Rwandy
 - cílem: návrat tutsijských uprchlíků, svržení Habyarimana, nastolení demokracie
 - konec října - RPF přinucena stáhnout se – konec války, spory však pokračují
- červen 1993 – mírová smlouva v Arushi

Počátek genocidy (1994)

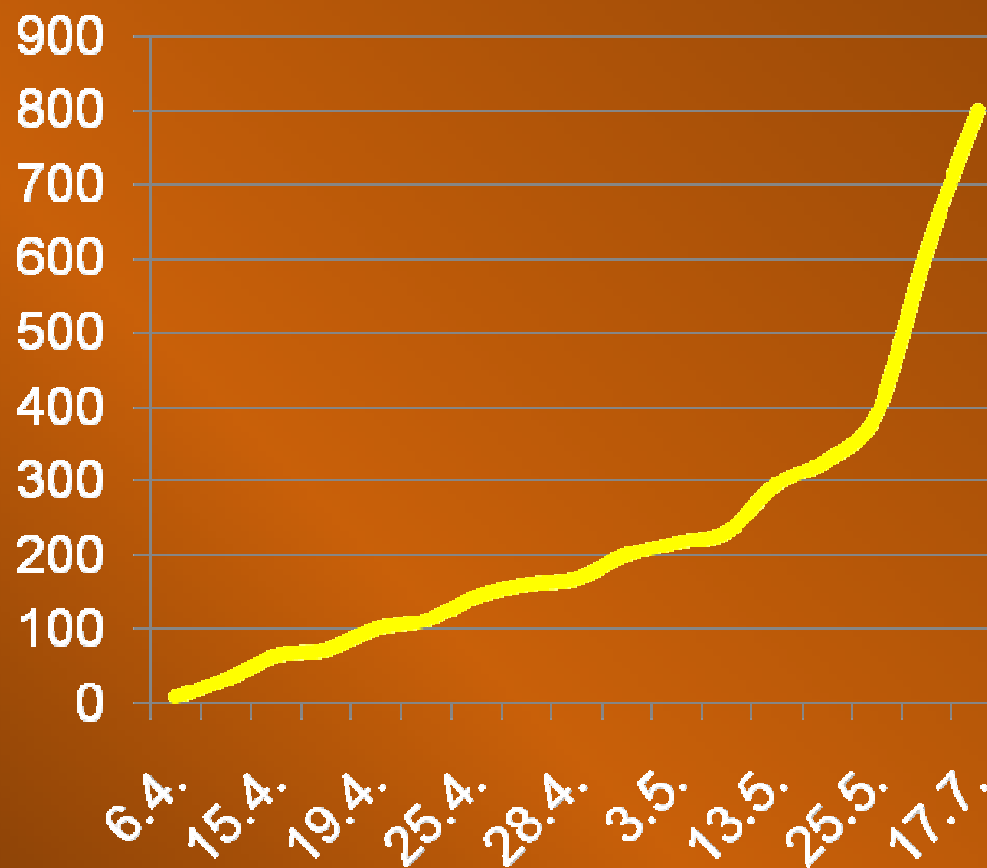
- 6. 4. – atentát na letadlo rwandského prezidenta Habyarimany
- 7. 4. – rwandská armáda a Interahamwe započaly se systematickým vražděním Tutsiů a umírněných Hutuů
- 8. 4. – RPF zahájila **protiútok** za účelem ukončení vraždění a záchrany 600 svých vojáků, kteří byli v souladu s dohodami z Arushy umístěni v Kigali

100 dní genocidy (1994)

- IV-VII 1994 přišlo o život asi 800 000 osob
- Rwandané jsou zabíjeni svými sousedy a lidmi, kterým důvěřovali

Odhadované množství obětí (v tis.)

Genocida – pozvolný obrat

- **22. 5.** – RPF získává kontrolu nad letištěm v **Kigali** a kasárnami v Kanombe.
- **4.7.** – RPF ovládla celé Kigali i Butare.
- **13.-14. 7.** – **masivní uprchlictví** více než 2 000 000 Hutuů způsobuje humanitární krize.
- **18. 7.** – RPF vyhlašuje **oficiální konec války** a jmenuje **Pasteura Bizimungu** novým prezidentem.

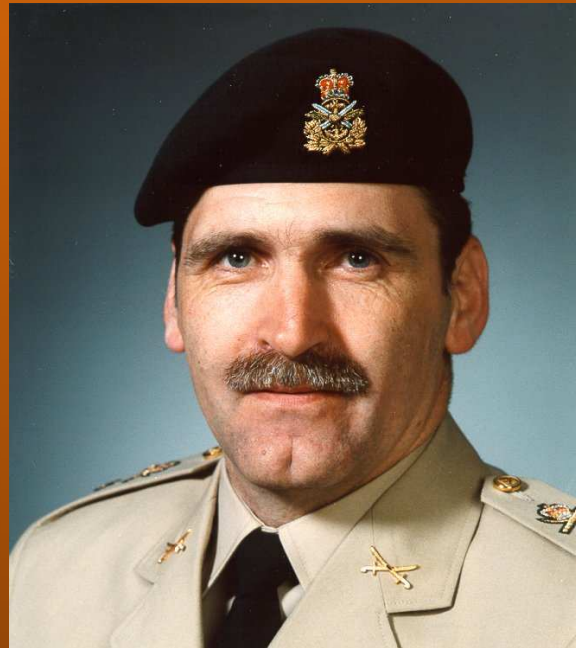
Strany konfliktu

- Národní revoluční hnutí pro rozvoj (**MRND**)
- Koalice pro ochranu republiky (**CDR**)
- Interahamwe
- Impuzamugambi
- Rwandská vlastenecká fronta (**RPF**)
- Ozbrojené síly Rwandy (**FAR**)

Důležité osobnosti konfliktu

Juvénal Habyarimana

Roméo Antonius Dallaire
(velitel UNAMIR)

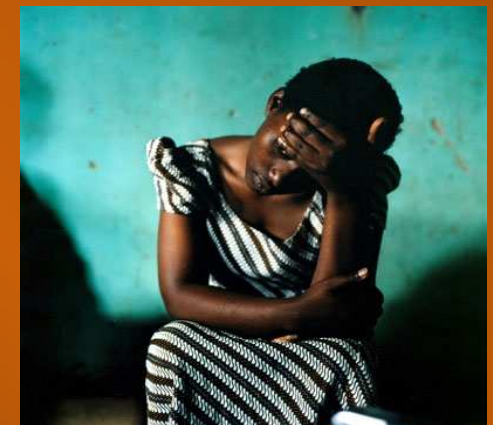
Paul Kagame

SÍLY A UDÁLOSTI (1)

mimo mikroregion, ovlivňující vývoj

1) Jak události a síly mimo region ovlivnily dění ve Rwandě?

- **Uganda** – tutsijští uprchlíci (snaha o návrat do vlasti) → RPF;
- 80. léta ↓ **cen kávy** (z 89 na 47 US cent/lb) → hladomory, společenská frustrace;
- **Francie** – podpora Hutů (hranice frankofonní) X Tutsi (Uganda, angličtina), přátelství prezidentů, podpora UNAMIR;
- **Čína, Rusko** – nezájem, vnitřní záležitost.
- **USA** – žádné politické a ekonomické zájmy, odmítali použít slovo genocida (zabránit zásahu OSN).

SÍLY A UDÁLOSTI (2)

mimo mikroregion, ovlivňující vývoj

2) Jak dění ve Rwandě ovlivnilo síly a události mimo ní?

- Uprchlíci po roce 1994 – 2 mil. Hutů → Zair, Tanzánie, Uganda, Burundi. Vrátilo se 1 mil. Tutsijských uprchlíků
- Huti (1994) v **Kongu**, Zairská vláda prohlásila, že všichni rwandští uprchlíci musí pod hrozbou deportace opustit Zair. Huti z Konga chtějí zpět do Rwandy – strach....
- **Burundi**: příčina zvýšeného napětí, Burundští hutujští uprchlíci žijící ve Rwandě, jsou donuceni k návratu. Tutsijští extrémisté zabíjí některé z navracejících se Hutů. Ti, kteří se navrátí, jsou následováni dalšími rwandskými hutujskými uprchlíky.

Mírová jednání po občanské válce

- srpen 1992 zahájena mírová jednání → mír až v létě 1993 v Arushe, v Tanzánii
- Výsledek jednání: právní stát s respektem k lidským právům, omezení moci prezidenta, prosazení práva uprchlíků na návrat a diskuze o potrestání válečných zločinců
- Po podpisu dohod podána žádost, aby OSN rozmístila vojenské síly + zajistila plnění dohod
- Do konce roku 1993 se žádné výrazné změny na politickém poli neprojevily → zvyšování napětí v zemi, boje byly nevyhnutelné
- Nezáměr Mezinárodního společenství → implementaci mírové dohody se nikdy nepodařilo dokončit a přechodná vláda nebyla ustanovena

Reakce a působení OSN ve Rwandě

- odchod Belgičanů – Rwanda mimo centrum zájmu, jen poskytována **finanční pomoci pro humanitární účely**
- 1992 – první důkazy o možnost vypuknutí etnické čistky – ignorovány! **Státy nebyly ochotny se více angažovat**
- **22. červen 1993** → rezolucí č. 846 schválena mise **UNOMUR** (účel: hlídání hranice Rwanda/Uganda, zamezení dodávek zbraní)
- rezoluce č. 872 **5.října 1993** - mise **UNAMIR** (cíl: monitorovat bezpečnostní situaci v zemi, dodržovat příměří ustanovené dohodami, dohlížet na **návrat uprchlíků**, **asistovat při koordinaci humanitární pomoci**)
- Od počátku se mise potýkala s celou řadou problémů - nedostatek materiálních, finančních a lidských zdrojů → během sjednávání mírových smluv byla **ustanovení zpochybňována** a následně odvolávána, **slabý mandát** (jen dohlížení na příměří) - násilí jen v případě nutné obrany, **malý počet vojáků, nedostatečná výzbroj**

Reakce a působení OSN ve Rwandě (2)

- měsíce před vypuknutím genocidy velitel jednotek UNAMIR generál **Dallaire** upozorňoval OSN na hrozící nebezpečí konfliktu a žádal o změnu taktiky a **silnější mandát**. OSN vydala jednoznačný příkaz – **nezasahovat!**
- genocida v roce **1994** se odehrála v přítomnosti vojáků OSN - **přihlíželi** vyvraždování
- Došlo k útokům na vojáky OSN - zabití belgických vojáků → stáhnou své zastoupení
- na základě rezoluce č. 912 z **21. dubna 1994** se RB rozhodla **snížit vojenské zastoupení mise** na pouhých **270 mužů**
- **Proč ale OSN činila takové kroky, když ve Rwandě zrovna probíhala genocida?** 1. špatná informovanost - rozhodování RB mlžily informace Rwandy, 2. nezájem světových mocností, 3. vyhýbavé stanovisko k označení situace ve Rwandě za genocidu

Reakce a působení OSN ve Rwandě (3)

- Po kritice OSN - **17. května 1994** rezoluce č. 918 → zvýšila počet členů UNAMIR na **5 500**, posílila jejich mandát a uvalila na Rwandu **zbrojní embargo**
- **31. května** generální tajemník OSN vydal oficiální zprávu → označuje masakry ve Rwandě za **genocidu**
- Mezitím převzala kontrolu nad celým územím RPF a vytvořila novou vládu
- Mise pokračovala ve svém úsilí o zabezpečení míru a bezpečnosti, pomáhala s distribucí humanitární pomoci a s odminováním oblasti
- Rwandská vláda počátkem roku 1996 požádala o ukončení mise
- Mise ukončena **v březnu roku 1996**
- Fungování mise stálo OSN **453,9 miliónu dolarů** a o život během ní přišlo **27 Modrých přileb**
- V roce 1994 byl založen **Mezinárodní trestní tribunál pro Rwandu**
- – ve městě Arusha v Tanzánii.

OSN tímto reagovala na násilí, které vzniklo v období genocidy cílem bylo vyšetřit porušování lidských práv ve Rwandě a potrestat viníky celé této události

VČERA, DNES, ZÍTRA

- **Čím byl konflikt způsoben?**
 - Etnická rozštěpenost☹ - jednoduché
 - Prohlubování ekonomických, politických rozdílů → destabilizace v zemi → radikální řešení vůdců.
- **Nedalo se tomu zabránit?**
 - OSN mohla, indicií mnoho, větší pozornost, lépe analyzovat, předvídat!!
 - 90. léta nezasahovat, ale přijmout opatření (zbrojní embargo, finanční pomoc omezit, diplomatický nátlak)
- **Jaká budoucnost?**
 - V čele Tutsi (vymanit se z Fr – na straně Hutů), chtějí commonwealth, vše ovládají (ekonomiku, armádu), distanciace od frankofonního vlivu není prosazování jedněch (Tu) na úkor druhých (Hu)?
 - Volby 2008 (proces demokratizace) – 55 % žen
 - Ekonomika: privatizace, ↑ HDP
 - Zákaz dělení obyvatel na Hu X Tu
 - Strach? Prohlubování rozdílů mezi chXb.

ZDROJE

- KUČERA, M.: *Občanská válka a genocida ve Rwandě*. Bakalářská práce, FSS, MU Brno, 2008.
- MAŤAŠEJE, N.: *Vnitrostátní konflikt ve Rwandě a jeho primární příčiny*. Bakalářská práce, FSS, MU Brno, 2007.
- URBANOVÁ, M.: *Konflikt ve Rwandě a následná mezinárodní odpověď*. Bakalářská práce, FSS, MU Brno, 2007.
- URBANOVÁ, M.: *Mohla OSN zabránit genocidě ve Rwandě? Otázka její mezinárodní odpovědnosti*. Diplomová práce, FSS, MU Brno, 2008.
- **Elektronické zdroje:**
- *Rwanda volí parlament. Výsledky jsou předem jasné* [ONLINE]. Aktuálně.cz, Praha, 15.9. 2008. <<http://aktualne.centrum.cz/zahranici/afrika/clanek.phtml?id=616563>>.
- *Rwanda už nechce vyučování ve francouzštině* [ONLINE]. Aktuálně.cz, Praha, 14.10. 2008. <<http://www.novinky.cz/zahranicni/151933-rwanda-uz-nechce-vyucovani-ve-francouzstine.html>>.
- *Rwanda – Ekonomická charakteristika země* [ONLINE]. Businessinfo, MZV, 2006. <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/rwanda-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1001474/>>.
- *Seznam zemí podle celkové porodnosti* [ONLINE]. Svět dnes, Praha, 2008. <<http://www.svetdnes.cz/zebricek/celkova-porodnost.html>>.

Děkujeme za pozornost